

Podobe starosti v časopisih, revijah, na televiziji in spletu

Otto Gerdina

Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani

otto.gerdina@fdv.uni-lj.si

Mediji posredujejo znanje, prepričanja in vrednote, sooblikujejo družbene odnose, naturalizirajo nabor sprejemljivih družbenih identitet ter vplivajo na našo percepcijo sveta okoli nas. Upoštevač vlogo, ki jo imajo mediji pri družbeni konstrukciji starosti, poglavje prinaša pregled izbrane svetovne in domače znanstvene literature o medijskih podobah starosti ter opozarja na učinke, ki jih imajo lahko pozitivni in negativni prikazi starosti v medijih na individualno ter družbeno dožemanje starosti in medgeneracijske odnose. Posebne pozornosti so deležne razlike med različnimi vrstami medijev. Pregled literature kaže, da so prikazi starosti v časopisih negativnejši kot v revijalnem tisku in na televiziji, medtem ko imajo podobe starosti na spletu izrazito ambivalenten značaj.

Ključne besede: pregled literature, podobe starosti, mediji, stereotipi, empirične raziskave

Uvod

Množični mediji so pomembno mesto preučevanja, saj ponujajo vpogled v družbena stališča in norme o staranju ter hkrati vplivajo na to, kako ljudje dojemajo staranje in starost (Iversen in Wilinska 2020). V zadnjih letih se je zanimanje za raziskovanje narave in mogočih učinkov podob starosti v množičnih medijih povečalo na področju komunikacijskih ter medijskih študij pa tudi v družbeni in kulturni gerontologiji (Bai 2014; Ylänné 2015). Raziskovanje podob starosti v medijih je pomembno, saj le-te niso nevtralne, ampak zagovarjajo določene interese in branijo specifične identitete, postavljajo okvire, znotraj katerih lahko posamezniki delujejo, rešujejo spore in se spreminjajo (Sammot in Howarth 2013). Če množični mediji nekritično širijo negativne podobe in stereotipe o staranju, kot so npr., da so stari ljudje npr. psihično in fizično opešani, neprivlačni, neuporabni, depresivni (glej Palmore 1999), lahko na mikro ravni okrepijo strah pred starostjo in omejijo nabor kulturno sprejetih identitet, ki so starim ljudem na voljo: »Kakšen človek je nekdo lahko, je odvisno od opisov, ki so v določenem zgodovinsko kulturnem preseku na voljo in sprejemljivi« (Fealy in McNamara 2009, 7). Kot opozarjata Anna Sofia Lundgren in Karin Ljuslinder (2011), podobe starosti v množičnih medijih vplivajo na to, kako ljudje identificirajo same sebe in kako pristopajo k drugim.

Medtem ko nekateri raziskovalci opozarjajo, da množični mediji utrjujejo negativna stereotipna prepričanja ter s tem spodkopavajo zmožnost in voljo osebe, da bi delovala v nasprotju s stereotipnimi pričakovanji, in potencialno vodijo v škodljiva vedenja, ki so skladna s stereotipnimi prepričanji o starosti (glej npr. Palmore 1999), drugi menijo, da samopodoba starih ljudi ne trpi zaradi negativnih stereotipov, saj jim ti omogočajo, da se primerjajo s »tipično opešanimi« vrstniki in se bolje počutijo v svoji koži, saj pri sebi ne prepoznajo tako izrazito negativnih lastnosti starosti (glej Pinquart (2002)).

Manj ambivalentni so raziskovalci glede učinkov pozitivnih podob in stereotipov o starosti. Večinsko poudarjajo, da imajo podobe pozitivno ovrednotenega staranja v množičnih medijih potencial, da ljudem pomagajo, da se otresejo strahu pred starostjo, sprejmejo staranje in posledično pripomorejo k večjemu zadovoljstvu z življenjem v starosti. Če se pozitivni starostni stereotipi iz kulturnega okolja vtkejo v samoopredelitve starih ljudi, lahko pozitivno vplivajo na njihovo psihofizično delovanje. Hess idr. (2002) ter Becca Levy, Slade in Gill (2006) so ugotovili, da ponotranjene pozitivne podobe in stališča do staranja v eksperimentalnih pogojih napovedujejo boljše rezultate pri preizkusih spomina ter sluha. Skupina raziskovalcev, ki jih vodi Becca Levy, nadalje ugotavlja, da je pozitiven odnos do starosti povezan z manjšo pojavnostjo srčno-žilnih bolezni (Levy, Hausdorff idr. 2000), močnejšo voljo do življenja (Levy, Ashman idr. 2000) ter celo boljšimi možnostmi za preživetje (Levy idr. 2002).

Sporočila v množičnih medijih vsebujejo starostne stereotipe, ki vplivajo na potrošnike medijskih vsebin ter imajo potencial, da »oblikujejo samo naravo starosti in vplivajo na razmere, znotraj katerih posamezniki v določeni družbi materialno in emocionalno doživljajo ter živijo starost« (Kemp in Denton 2003, 757). Čeprav korelacija, kot smo opozorili pri razpravi o učinkih negativnih stereotipov, ni enoznačna, v splošnem velja, da bolj kot so ljudje izpostavljeni sporočilom množičnih medijev, verjetneje so njihovi pogledi podobni tistim, ki jih ustvarjajo množični mediji kot konstanten in ponavljajoč se sistem sporočil ter podob (Gerbner idr. 1986).

Poleg neposrednega vpliva na stare ljudi podobe starosti v množičnih medijih krepijo in odsevajo družbene poglede ter odzive na staranje na makro ravni. Negativne predstave in prepričanja o starosti lahko spodbudijo diskriminatorno ravnanje s starimi ljudmi na različnih področjih življenja. Če npr. podobe starosti v množičnih medijih utrjujejo prepričanje, da so stari zaposleni nemotivirani, rigidni in dragi, bodo delodajalci verjetneje bolj zadržani pri usposabljanju starih delavcev in njihovem zaposlovanju (Swift in Steeden 2020).

Od podob starosti v množičnih medijih je torej lahko odvisno, kako učinkovito bodo izrabljeni človeški viri starih ljudi ali kako močna bo medgeneracijska solidarnost. Dejstvo, da lahko podobe starosti v množičnih medijih vplivajo tako na družben odnos do starosti in medgeneracijske odnose kot tudi na identiteto starih ljudi, je eden od pomembnejših razlogov, da se del raziskovalcev množičnih medijev že desetletja osredotoča na odkrivanje trendov pri predstavljanju starosti v medijih (Kovács, Aczél in Bokor 2020; Xu 2022).

Namen pričujočega pregleda literature je sintetizirati ugotovitve izbranih svetovnih in domačih znanstvenih empiričnih raziskav o podobah starosti v časopisih, revijah, na televiziji ter spletu in ugotoviti, ali se prikazi starosti v izbranih množičnih medijih kako razlikujejo. Pregled literature je metoda, s katero se učinkovito identificira, kar je bilo na določenem področju že raziskano (Grant in Booth 2009). Za potrebe tega prispevka je bila izbrana, ker omogoča zaokroževanje in povzemanje glavnih znanstvenih spoznanj ter njihovo katalogizacijo (Grant in Booth 2009). Pregled se osredotoča na izvirne empirične raziskave, opravljene na območju Severne Amerike in Evrope, ki so bile po letu 2000 v slovenskem ali angleškem jeziku objavljene v recenziranih znanstvenih revijah.

Podobe starosti v časopisih

Raziskovalci, ki so analizirali časopisno poročanje o starosti v kontekstu oskrbe, so identificirali pretežno negativne prikaze starosti. Fealy in McNamara (2009) sta preučevala diskurze o staranju in starostni identiteti v dveh irskih nacionalnih časopisih, *The Irish Independent* in *The Irish Daily Star*, med 12. oktobrom in 13. novembrom 2008. Pri analizi sta se osredotočila na besedila, ki so poročala o odločitvi irske vlade, da ukine samodejno upravičenost do brezplačne zdravstvene oskrbe starejšim od sedemdeset let. Ugotovila sta, da so bili stari ljudje prikazani kot slabotni, ranljivi in upravičeni do državne pomoči, kar je v navezavi z njihovo uporabo zdravstvenih in socialnih storitev nanje prilepilo identiteto odvisnosti. Do podobnih ugotovitev je prišel Weicht (2012) v analizi prispevkov na temo oskrbe starih¹ med avgustom 2006 in avgustom 2007 v avstrijskih časopisih *Kronen Zeitung*, *Die Presse*, *Der Standard* in *Kurier*. Ugotovil je, da so stari ljudje, ki so deležni oskrbe, pogosto pozicionirani kot demografska skupina, katere identiteta je močno povezana z odvisnostjo.

Sanna Koskinen, Leena Salminen in Helena Leino-Kilpi (2014) so v analizi prispevkov v treh najpopularnejših dnevnih časopisih na Finskem, ki so izšli

¹ Weicht (2012) se pri analizi osredotoči samo na konstruiranje starih ljudi kot subjekta oskrbe.

v obdobju od marca do maja leta 2018, identificirale tako pozitivne kot negativne podobe starosti. Časopisi so vsebovali tako negativne prikaze šibkih, pasivnih in institucionaliziranih starih ljudi kot tudi pozitivne prikaze dejavnih ter neodvisnih starih ljudi, ki sami skrbijo za svoje zdravje. V sklepu so zapisali, da so identificirani prikazi starosti v nekolišnem nasprotju z ugotovitvami iz predhodnih raziskav, da so stari ljudje v časopisih prikazani predvsem negativno. Podobno so Julia Rozanova, Northcott in Susan McDaniel (2006) z analizo prispevkov, ki so v 36 številkah dveh cenjenih dnevnih kanadskih časopisov, *Globe in Mail*, izbranih v letu 2004, vsebovali referenco na to, da je oseba upokojena oz. stara, ugotovile, da so bili seniorji prikazani dokaj raznoliko: imeli so različne lastnosti (bili so različnih starosti, različnega spola, bili so različno zdravi, razpolagali so z različno količino osebnih virov, imeli so različne sposobnosti in potrebe) in bili prikazani v različnih vlogah (npr. kot prostovoljci, zaposleni, starši, zakonci, potrošniki).

Predstavljene raziskave o podobah starosti v časopisih opozarjajo, da so lahko prikazi starosti v časopisih zelo raznoliki. Raziskavi, ki so jih opravili Fealy in McNamara (2009) ter Wiecht (2012), denimo, opozarjata na pomen konteksta, v katerem so prikazani stari ljudje, saj so prikazi starih ljudi v kontekstu oskrbe praviloma negativni. Sinikka Valkimo (2001 v Uotila, Lumme-Sandt in Saarenheimo 2010) in Mulley (2007) pogoste opise starosti kot bolezni, odvisnosti, grožnje gospodarstvu in zdravstvenemu sistemu pojasnjujeta z nagljenostjo časopisov, da o starih ljudeh pišejo na način, ki je usmerjen proti problemom. Toda kot opozarjajo Sanna Koskinen, Leena Salminen in Helena Leino-Kilpi (2014) ter Julia Rozanova, Northcott in Susan McDaniel (2006), takšen tip pisanja ni edini, ki se pojavlja, saj so v obeh raziskavah identificirali tudi močno poudarjene pozitivne podobe starosti.

Podobe starosti v revijah

Monika Wilińska in Elisabet Cedersund (2010) ter Anne Cornelia Kroon idr. (2018) so v revijah identificirali ambivalentne prikaze starosti. Monika Wilińska in Elisabet Cedersund (2010) sta preučevali štiri mnenjske poljske tedenske revije, ki so izšle v obdobju 2004–2007, ter ugotovili, da so podobe starih ljudi ter staranja pozitivne na področju družine in trga ter negativne v kontekstu demografskih trendov. Kot spoštovani, cenjeni in koristni so bili v glavnem prikazani stari ljudje, ki so nastopali v vlogah starih staršev, stari ljudje, ki so nadaljevali z delom, in stari potrošniki. Anne Cornelia Kroon idr. (2018) so v analizi letnih poročil in revij za zaposlene 50 velikih Nizozemskih korporacij, izdanih med letoma 2006 in 2013, ugotovili, da so starejši delavci na splošno pozitivno prikazani v povezavi s stereotipom topline (denimo zanesljivostjo

in predanostjo) in negativno v povezavi s stereotipom kompetence (denimo produktivnostjo in prilagodljivostjo).

Za razliko od Monike Wilińskie in Elisabet Cedersund (2010) ter Anne Cornelia Kroon idr. (2018) je Kirsi Lumme-Sandt (2011) analizirala podobe staranja v Finski reviji *ET*, ki je specifično namenjena starejšim od 50 let. V reviji so bile v letih 1996 in 2006 poudarjene pozitivne podobe uspešnega staranja: osvojitve od dela in vnaprej določenih vlog, vključno s priložnostmi za nove identitete; dejavnosti, ki poleg fizičnih vključujejo tudi ohranjanje mentalne prožnosti in zvedavosti v starosti; skrb za dober telesni videz, ki v zadnjem obdobju ne zajema samo imitiranja mladosti, ampak tudi elegantno staranje.

Predstavljene raziskave o podobah starosti v revijah nakazujejo, da so prikazi starosti v revijah močno odvisni od njihove ciljne publike. V revijah, ki ne ciljajo na stare bralce, najdemo tako pozitivne kot negativne prikaze, medtem ko v tistih za stare ljudi prevladujejo pozitivni (npr. zdrave, srečne, dejavne in relativno mladostne podobe starih ljudi).

Podobe starosti na televiziji

Kovács, Petra Aczél in Bokor (2020) so analizirali podobe starih ljudi na štirih madžarskih televizijskih programih z novicami v 16 naključno izbranih dneh v aprilu 2017. Ugotovili so, da v madžarskih televizijskih novicah prevladujejo pozitivni starostni stereotipi. Do podobnih ugotovitev so v analizi reprezentacij starih ljudi na nemški televiziji prišle tudi Eva-Marie Kessler, Katrin Rakoczy in Ursula M. Staudinger (2004). Pregledale so tri ure programa 32 televizijskih serij med največjo gledanostjo v obdobju šestih tednov leta 2001 in opazile, da so bili prikazi starih ljudi izrazito pozitivni in okleščeni vsakršnih lastnosti, ki bi bile povezane s starostjo (reprezentacije so dajale vtis ljudi srednjih let).

Robinson idr. (2007) so analizirali 34 Disneyjevih filmov, posnetih med letoma 1937 in 2004, ter ugotovili, da je bila skoraj polovica vseh starih likov negativno portretiranih (42 %). Novejša kvantitativna analiza vsebine 42 Disneyjevih filmov, ki so izšli med letoma 2004 in 2016, je ugotovila, da se je v primerjavi s predhodno raziskavo zmanjšalo število starih likov na risanko (s 3,8 na 3,15) in da so bili liki videti mladostneje (manjše število likov je bilo portretiranih z gubami, s sivimi ali z belimi lasmi ali brez las), a je delež likov, ki so bili portretirani negativno, kljub temu ostal visok (44 %) (Zurcher in Robinson 2018).

Predstavljene raziskave podob starosti na televiziji kažejo, da na televiziji ne glede na to, ali gre za novice, serije, ali risane filme, prevladujejo pozitivni

prikazi starosti, kar lahko daje vtis, da gre starim ljudem bolje, kot jim gre v resnici. Pri tem so potencialno najproblematičnejši pretirano pozitivni prikazi starih ljudi v novicah. Medtem ko se televizijski gledalci navadno zavedajo dejstva, da so liki v serijah in risanih filmih izmišljeni, osebe v programih z novicami vidijo kot natančnejše prikaze družbene realnosti (Kovács, Aczél in Bokor 2020).

Podobe starosti na spletu

V zadnjem obdobju se povečuje tudi zanimanje za analizo reprezentacij starosti, ki se pojavljajo na svetovnem spletu. V Sloveniji je Lavra Kreačič (2004) preučevala medijske podobe starih ljudi na spletnem portalu Senior60.net leta 2004. Ugotovila je, da se na portalu pojavljajo ambivalentne podobe starosti, ki nihajo med modrostjo in nemočjo ter odražajo nasprotje med samostojnimi in odvisnimi starimi ljudmi. Na portalu je našla podobe izobraženih, splošno razgledanih, urejenih, miselno in fizično dejavnih, sorazmerno zdravih starih, ki uživajo v prostem času, hkrati pa tudi starih ljudi, ki so nemočni, slabotni, osamljeni, onemogli, finančno ogroženi, pasivni in rigidni.

Podobno ambivalentne prikaze starosti sta v analizi šestih najbolj gledanih videoposnetkov s starimi ljudmi na YouTubeu identificirali Marciela Oró-Piqueras in Sibila Marques (2017), a sta nasprotno od Lavre Kreačič (2004) sklenili, da je prikaz starosti na YouTubeu realističen. Amanda Lazar idr. (2017) so istega leta v raziskavi prikazov starosti, ki jih na spletu širijo stari pisci blogov, ugotovili, da destabilizirajo starostne stereotipe. Raziskava 1.000 vizualnih objav na uradnih profilih lokalnih institucij na Facebooku v Norrköpingu na Švedskem v letu 2018 je ugotovila, da podobe starih ljudi na spletnem družbenem omrežju sicer odsevajo pozitiven stereotip idealnih upokojenцев (angl. *golden agers*), a tudi, da so stari ljudje v primerjavi z drugimi starostnimi skupinami prikazani kot manj pomembna in manj raznolika družbena skupina (Xu 2022).

V nasprotju z ambivalentnimi in pretežno pozitivnimi podobami starosti, ki so jih razkrile zgornje raziskave, so Meiko Makita idr. (2021) v raziskavi 1.200 tvitov, zbranih v enem tednu leta 2016, na spletnem družbenem omrežju Twitter ugotovili, da tviti odsevajo pretežno negativne prikaze starosti, ki krepijo pogled na stare ljudi kot homogeno, ranljivo in nemočno družbeno skupino. Raziskave, ki preučujejo reprezentacije starosti na spletnih družbenih omrežjih, niso samo redke, ampak so močno razdvojene glede vloge spleta pri krepitvi in razbijanju starostnih stereotipov, saj odkrivajo tako ambivalentne in pozitivne kot negativne stereotipe, pri čemer so na spletnih socialnih omrežjih prisotni najnegativnejši starostni stereotipi.

Omejitve

V prispevku smo sintetizirali in primerjali glavne ugotovitve izbranih empiričnih raziskav prikazov starosti v časopisih, revijah, na televiziji ter spletu, ki so bile izpeljane po letu 2000. Pregled literature je učinkovita metoda za identifikacijo obstoječih empiričnih raziskav in njihovih glavnih ugotovitev, a nima eksplicitnega namena, da bi maksimalno povečala obseg zbranega gradiva (Grant in Booth 2009). Čeprav smo predstavljene raziskave izbrali glede na njihovo relevantnost za namen prispevka in ne na kakšni drugi podlagi (npr. glede na to, ali se rezultati raziskave skladajo s svetovnim mnenjem raziskovalca), ne moremo izključiti možnosti, da so predstavljene raziskave nenamerno pristranske. Kljub nesistematčnosti izbrane metode pa je verjetnost pristranskosti pričujočega pregleda literature razmeroma majhna, saj so ključne ugotovitve primerljive s sorodnimi pregledi literature (Iversen in Wilinska 2020; Swift in Steeden 2020).

Pri interpretaciji rezultatov je treba upoštevati, da v pregled niso bile vključene raziskave, objavljene pred letom 2000, ter raziskave, opravljene izven območja Severne Amerike in Evrope, kot tudi ne znanstveni članki, ki niso bili napisani v slovenskem ali angleškem jeziku. Ker je izkušnja starosti odvisna od družbe in zgodovinskega obdobja, v katerem je locirana (Gibb in Holroyd 1996), pričujoči pregled literature služi kot posnetek znanstvenega vedenja o prikazu starosti v časopisih, revijah, na televiziji in spletu, na začetku 21. stoletja, na širšem območju Severne Amerike in Evrope. Iz predstavljenih opažanj lahko le z veliko mero previdnosti sklepamo o podobah starosti v devetdesetih letih 20. stoletja, nikakor pa ne o podobah starosti v družbah z drugačnimi kulturnimi in zgodovinskimi značilnostmi.

Sklep

Naše razumevanje starosti in staranja je oblikovano s pomočjo medijev, ki producirajo in reproducirajo splošno razširjene stereotipe ter predsodke o starosti, notranje predstave glede tega, kaj so in bi morali biti mladi ter stari ljudje (Swift in Steeden 2020). Čeprav večina raziskav medijskih podob starosti ugotavlja, da so prikazi starih ljudi ambivalentni, saj so v istem mediju prisotni tako pozitivni kot negativni starostni stereotipi, so predvsem v časopisih stari ljudje pogosto še vedno pretežno prikazani kot šibki, ranljivi, ne-močni, odvisni in nekompetentni. S tem promovirajo perspektivo, da imajo stari ljudje »homogene značilnosti, ki so večinoma nezaželene, kot so npr.: slabo zdravje, nepriljubljenost, senilnost, odvisnost, nezaposljivost, nedejavnost, asexualnost in togost« (Phelan 2008, 551), ta perspektiva pa oblikuje, krepi in odseva negativne družbene poglede ter odzive na staranje (Milner,

Norman in Milner 2012; Ylänné 2015), čeprav starost že dolgo ni več neizogibna faza, za katero je značilen družben umik, stari ljudje pa so daleč od tega, da bi bili staromodni, krhki in nemočni.

Za razliko od prikazov starosti v časopisih so podobe starih ljudi v revijalnem tisku in na televiziji pozitivnejše. Medijske hiše pogosto nočejo prikazovati problemov, kot je starost, saj zanje ne morejo ponuditi rešitev (Kessler, Rakoczy in Staudinger 2004). Posledično so stari ljudje na televiziji pogostejše prikazani na pozitiven način, ki pa ima malo skupnega z realnostjo.

Kot ugotavljata Hannah J. Swift in Steeden (2020), je razlika v prikazih starosti delno tudi odsev ciljnega občinstva. Če je le-to mlado, bo prikaz starosti komičen in posmehljiv, s poudarjenimi negativnimi stereotipi. V medijih, ki so specifično namenjeni starim ljudem, pa bodo verjetneje prevladovala podobe uspešnega staranja. Potencial pozitivnih podob staranja je velik, saj lahko pripomorejo ne le k večji samozavesti, pozitivnejšemu konceptu sebstva in boljši subjektivni oceni zdravja pri starih ljudeh (Swift in Steeden 2020), ampak tudi k učinkovitejši izrabi potencialnih človeških virov in boljšim medgeneracijskim odnosom (Bai 2014). Lahko pa nekritično zagovarjanje omenjenih idealov prav tako homogenizira podobe staranja in ustvari nerealistične ter nedosegljive ideale dobrega staranja.

Opomba

Poglavje nadgrajuje, kar je avtor že objavil v svoji doktorski disertaciji »Reprezentacije starosti v slovenskih dnevnih časopisih«, ki je bila (so)financirana iz državnega proračuna na podlagi pogodb, ki so bile sklenjene med ARRS in avtorjem disertacije.

Literatura

- Bai, X. 2014. »Images of Ageing in Society: A Literature Review.« *Journal of Population Ageing* 7 (3): 231–253.
- Fealy, G., in M. McNamara. 2009. *Constructing Ageing and Age Identity: A Case Study of Newspaper Discourses*. Dublin: National Centre for the Protection of Older People.
- Gerbner, G., L. Gross, M. Morgan in N. Signorielli. 1986. »Living with Television: The Dynamics of the Cultivation Process.« V *Perspectives on Media Effects*, ur. J. Bryant in D. Zillmann, 17–40. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Gibb, H., in E. Holroyd. 1996. »Images of Old Age in the Hong Kong Print Media.« *Ageing and Society* 16(2): 151–175.
- Grant, M. J., in A. Booth. 2009. »A Typology of Reviews: An Analysis of 14 Review Types and Associated Methodologies.« *Health Information and Libraries Journal* 26 (2): 91–108.

- Hess, T. M., C. Auman, S. J. Colcombe in T. A. Rahhal. 2002. »The Impact of Stereotype Threat on Age Differences in Memory Performance.« *Journals of Gerontology* 58 (1): 3–11.
- Iversen, S. M., in M. Wilinska. 2020. »Ageing, Old Age and Media: Critical Appraisal of Knowledge Practices in Academic Research.« *International Journal of Ageing and Later Life* 14 (1): 121–149.
- Kemp, C. L., in M. Denton. 2003. »The Allocation of Responsibility for Later Life: Canadian Reflections on the Roles of Individuals, Government, Employers and Families.« *Ageing & Society* 23 (6): 737–760.
- Kessler, E.-M., K. Rakoczy in U. M. Staudinger. 2004. »The Portrayal of Older People in Prime Time Television Series: The Match with Gerontological Evidence.« *Ageing and Society* 24 (4): 531–552.
- Koskinen, S., L. Salminen in H. Leino-Kilpi. 2014. »Media Portrayal of Older People as Illustrated in Finnish Newspapers.« *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being* 9 (1). <https://doi.org/10.3402%2Fqhw.v9.25304>.
- Kovács, G., P. Aczél in T. Bokor. 2020. »The Portrayal of Elderly Men and Women in Hungarian Television News Programmes.« *Ageing and Society* 41 (9): 2099–2117.
- Kreačič, L. 2004. »Med modrostjo in nemočjo: podobe starostnikov na spletu.« *Kakovostna starost* 9 (2): 16–29.
- Kroon, A. C., M. van Selm, C. L. ter Hoeven in R. Vliegthart. 2018. »Reliable and Unproductive: Stereotypes of Older Employees in Corporate and News Media.« *Ageing and Society* 38 (1): 166–191.
- Lazar, A., M. Diaz, R. Brewer, C. Kim in A. M. Piper. 2017. »Going Gray, Failure to Hire, and the Ick Factor: Analyzing How Older Bloggers Talk about Ageism.« *V CSCW '17: Proceedings of the 2017 ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work and Social Computing*, uredili C. P. Lee, S. Poltrock, L. Barkhuus, M. Borges in W. Kellogg, 655–668. New York: Association for Computing Machinery.
- Levy, B. R., O. Ashman in I. Dror. 2000. »To Be or Not to Be: The Effects of Aging Stereotypes on the Will to Live.« *Omega* 40 (3): 409–420.
- Levy, B. R., M. Slade in T. Gill. 2006. »Hearing Decline Predicted by Elders' Stereotypes.« *Journals of Gerontology* 61 (2): 82–87.
- Levy, B. R., J. M. Hausdorff, R. Hencke in J. Y. Wei. 2000. »Reducing Cardiovascular Stress with Positive Self-Stereotypes of Aging.« *Journals of Gerontology* 55 (4): 205–213.
- Levy, B. R., M. D. Slade, S. R. Kunkel in S. V. Kasl. 2002. »Longevity Increased by Positive Selfperceptions of Aging.« *Journal of Personality and Social Psychology* 83 (2): 261–270.
- Lumme-Sandt, K. 2011. »Images of Ageing in a 50+ Magazine.« *Journal of Aging Studies* 25 (1): 45–51.

- Lundgren, A. S., in K. Ljuslinder. 2011. »The Baby-Boom is Over and the Ageing Shock Awaits: Populist Media Imagery in News-Press Representations of Population Ageing.« *International Journal of Ageing and Later Life* 6 (2): 39–71.
- Makita, M., A. Mas-Bleda, E. Stuart in M. Thelwall. 2021. »Ageing, Old Age and Older Adults: A Social Media Analysis of Dominant Topics and Discourses.« *Ageing and Society* 41 (2): 247–272.
- Milner, C., K. van Norman in J. Milner. 2012. »The Media's Portrayal of Ageing.« V *Global Population Ageing: Peril or Promise?*, uredili J. Beard, S. Biggs, D. Bloom, L. Fried, P. Hogan, A. Kalache in J. Olshansky, 25–28. Ženeva: World Economic Forum.
- Mulley, G. 2007. »Myths of Ageing.« *Clinical Medicine* 7 (1): 68–72.
- Oró-Piqueras, M., in S. Marques. 2017. »Images of Old Age in YouTube: Destabilizing Stereotypes.« *Continuum* 31 (2): 257–265.
- Palmore, E. 1999. *Ageism: Negative and Positive*. 2. izd. New York: Springer.
- Phelan, A. 2008. »Elder Abuse, Ageism, Human Rights and Citizenship: Implications for Nursing Discourse.« *Nursing Inquiry* 15 (4): 320–329.
- Pinquart, M. 2002. »Good News about the Effects of Bad Old-Age Stereotypes.« *Experimental Aging Research* 28 (3): 317–336.
- Robinson, T., M. Callister, D. Magoffin in J. Moore. 2007. »The Portrayal of Older Characters in Disney Animated Films.« *Journal of Aging Studies* 21 (3): 203–213.
- Rozanova, J., H. C. Northcott in S. A. McDaniel. 2006. »Seniors and Portrayals of Intra-Generational and Inter-Generational Inequality in the Globe and Mail.« *Canadian Journal on Aging* 25 (4): 373–386.
- Sammut, G., in C. Howarth. 2013. »Social Representations.« V *Encyclopedia of Critical Psychology*, uredil T. Teo, 1799–1802. New York: Springer.
- Swift, J. H., in B. Steeden. 2020. *Exploring Representations of Old Age and Ageing*. Kent: Centre for Ageing Better.
- Uotila, H., K. Lumme-Sandt in M. Saarenheimo. 2010. »Lonely Older People as a Problem in Society-Construction in Finnish Media.« *International Journal of Ageing and Later Life* 5 (2): 103–130.
- Vakimo, S. 2001. *Paljon kokeva, vä hän näkyvä: tutkimus vanhaa naista koskevista kulttuurisista käsityksistä ja vanhan naisen elämäkäytännöistä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Weicht, B. 2013. »The Making of 'the Elderly': Constructing the Subject of Care.« *Journal of Aging Studies* 27 (2): 188–197.
- Wilińska, M., in E. Cedersund. 2010. »'Classic Ageism' or 'Brutal Economy'? Old Age and Older People in the Polish Media.« *Journal of Aging Studies* 24 (4): 335–343.
- Xu, W. 2022. »(Non-)Stereotypical Representations of Older People in Swedish Authority-Managed Social Media.« *Ageing and Society* 42 (3): 719–740.

- Ylänne, V. 2015. »Representations of Ageing in the Media.« V *Routledge Handbook of Cultural Gerontology*, uredili J. Twigg in W. Martin, 369–376. London: Routledge.
- Zurcher, J. D., in T. Robinson. 2018. »From 'Bibbid-Bobbidi-Boo' to Scrooge: An Update and Comparative Analysis of the Portrayal of Older Characters in Recent Disney Animated Films.« *Journal of Children and Media* 12 (1). <https://doi.org/10.1080/17482798.2017.1331176>.

Portrayals of Old Age in Newspapers, Magazines, on Television, and the Web

The media transmit knowledge, beliefs and values, shape social attitudes, naturalise a set of acceptable social identities, and influence our perception of the world around us. Considering the role that the media plays in the social construction of old age, this chapter reviews selected world and domestic scholarly literature on media portrayals of old age and highlights the effects that positive and negative portrayals of old age in the media can have on individual and societal perceptions of old age, and on intergenerational relations. Particular attention is paid to the differences between different types of media, as research shows that portrayals of old age in newspapers are generally more negative than in the magazine press and television, while old-age portrayals on the internet are highly ambivalent.

Keywords: literature review, portrayals of old age, media, stereotypes, empirical studies